

да је атрактивна снага тога начела била толико јака, да се на овом конгресу 1968. није јавио ниједан глас против.

Поред ужих стручних проблема о методологији историје архива, рестаурацији, сигилографији и сл., треба споменути и други средишњи реферат конгреса, шпанског генералног инспектора архива Антонија Матиље (Matilla): „Живи архиви администрације“.

Не улазећи у бројне детаље проблема регистратура, наведимо да је и за нас звучила веома утјешно констатација да су стање регистратура и квалитет архивара у цијелом свијету знатно лоши, па се тако ради о једном злу „ендемичног карактера“. Међутим, док се у XIX в. историјски архиви уопште нису интересовали о текућим регистратурама, данас се, како је то изразио француски инспектор архива Гиј Дибоск (Guy Duboscq), уопште више не може ни сматрати да постоји више категорија архива, него само један. Зато интерес, сарадња, или активни надзор архивиста из историјских архива

и архивара из живих регистратура мора бити вишеструк, узак и плодан. У свијету постоје разноврсни законски системи, али свуда је тенденција све јачег утицаја стручног архивистичког елемента. Па иако, по мишљењу панелисте др Алтберга, у текућим регистратурама нема него 8, па чак и свега 3 процента докумената од историјског значаја, ипак вриједи тај труд судјеловања и бриге о цијелокупној грађи.

У новоизабрани међународни савјет архива ушао је и југословенски представник Ф. Биљан. Држава која ће угостити идући конгрес 1972. године биће Совјетски Савез.

Поред велике стручне користи, учесници овога скупа су се могли упознати и са изванредним умјетничким благом Прада, Ескоријала, Толеда и Барселоне, уживати у пијанистичком концерту Хоакима Ачукара и осјетити гостољубивост домаћина у различитим облицима добре организације и укуских коктела.

Милош Милошевић

САВЈЕТОВАЊЕ О ПРОУЧАВАЊУ ИСТОРИЈЕ ЦРНЕ ГОРЕ

Свечаност коју је 5. XII 1968. године организовао Историјски институт поводом двадесетогодишњице свог рада била је згодна прилика за окупљање црногорских историчара. Циљ организатора скупа био је стварање могућности историчарима Црне Горе за измјену мишљења и давање сугестија о правцима истраживања прошлости Црне Горе. Ова проблематика је врло комплексна па њено цјеловитије и свестраније сагледавање захтијева дужи и студиознији рад.

Учесници скупа ограничили су се на разматрање неких општих питања изучавања историје Црне Горе. Размјена мишљења извршена је о три питања која се особито намећу: орјентацији рада на изучавању историје Црне Горе, сарадњи установа и појединаца који се баве прошлешћу Црне Горе и

издавању извора за црногорску историју.

Истакнуто је мишљење да Институт успјешно организује рад на изучавању црногорске прошлости. Учесници скупа дали су низ врло корисних сугестија. Да би резултати рада на изучавању црногорске прошлости били још значајнији ваљало би се и даље бринути о организацији сарадње спољних сарадника Института у раду на изучавању црногорске прошлости. Потребно је разрадити програм рада и извршити измјене у кадровској структури изучаваоца прошлости Црне Горе (Б. Павићевић, Т. Никчевић, П. Мијовић).

Било је ријечи да би ваљало тражити нове видове и правце рада на изучавању историје Црне Горе. Требало је нарочито настојати да се уздигне ниво општег на-

учног и културног живота Црне Горе, јер се иначе неће моћи избјећи извјесно гледање на Црну Гору као на културну провинцију (Б. Павићевић, А. Лаиновић).

Више учесника нарочито се залагало за интензивније изучавање неких посебно важних и интересантних периода и проблема из историје Црне Горе. Прије свега истацана је потреба ангажовања на проучавању историје средњег вијека српских земаља и периода XV до краја XVIII вијека црногорске прошлости. Није пропуштено да се укаже на потребу даљег изучавања културне прошлости Црне Горе (П. Мијовић, Л. Вујовић, Г. Станојевић).

Особито је истакнута научна потреба за изучавањем црногорског племенског друштва као једног од централних питања историје Црне Горе. Залагало се да се ово и друга нарочито важна питања обрађују интердисциплинарном сарадњом, (Ж. Булајић, Л. Вујовић). Скренута је пажња да је Црној Гори, као у осталом и у Југославији уопште, доста запостављена озбиљна и квалификована научна критика. Има појава пристрасног хваљења дјела која не би могла издржати објективну научну критику (М. Дашић).

Да би се поједини периоди и области црногорске историје који се недовољно или уопште не изучавају што боље обрадиле ваљало би ангажовати више научника на изучавању тих периода. При том се не смије пренебрећи брига о стварању научног подмладтка. На тој линији било је предлога да се талентованији млађи људи доводе на рад у установе које се баве црногорском историјом (Б. Павићевић, Т. Никчевић, М. Ђуровић).

Истина је нарочита важност сарадње свих установа која се баве изучавањем прошлости Црне Горе

и у том смислу потреба да се чвршћим обавезама окупе сви историчари који могу дати озбиљнији допринос изучавању црногорске прошлости. Другим ријечима требало би прићи другачијем ангажовању спољних сарадника (Б. Павићевић, Т. Никчевић, М. Ђуровић).

Било је ријечи да културу Црне Горе не треба посматрати институционално, и да је сарадња свих установа и појединаца који се баве историјском науком један од услова указивања успјеха какав се жели. Указивано је на потребу обједињавања средстава за даље свестрано изучавање прошлости (П. Мијовић, Н. С. Мартиновић). Нарочито је наглашена важност сарадње Института са Централном народном библиотеком на Цетињу на низу важних питања: израда стручне историјске библиографије, питања кадровске помоћи и др. (Н. С. Мартиновић, М. Лукећић, Д. Вујовић).

Било је предлога за што тјешњу сарадњу Института са Војно историјским институтом на изучавању историје НОР и Револуције (пуковници Брајушковић и Ратковић).

Нарочити акценат стављен је на значај објављивања извора за историју Црне Горе. С обзиром на врло оскудна материјална средства предложено је да се заједнички ангажују на овом послу Институт, Архив Црне Горе и Историјски архив из Котора ради обједињавања средстава и ангажовања сарадника. С обзиром да овај посао треба поставити као дугорочан задатак и предходно извршити низ припрема, сматра се да за почетак треба организовати рад на припремању двају зборника извора, који би могли имати радне наслове „Међуна-

родни положај Црне Горе“ и „Његошева преписка“ (Б. Павићевић, Т. Никчевић, А. Лаиновић, С. Мијушковић, П. Мијовић, Г. Станојевић, Ј. Миловић, М. Милошевић).

Неки од учесника залагали су се за израду географско-историјског речника Црне Горе за рад на једној енциклопедији Црне Горе за писање монографија о крупнијим

личностима из црногорске прошлости. Било је предлога за даљу оријентацију часописа „Историјски записи“.

Опште мишљење учесника скупа било је да треба очекивати да **ће** овај скуп имати вишеструко повољне последице за даље изучавање прошлости Црне Горе.

Р. Ј.